

VIEŠOJI ĮSTAIGA KAUNO TVIRTOVĖS PARKAS

Kodas 302573681, M. Daukšos g. 34, Kaunas, tel.8 37 309350, el. p. tvirtovesparkas@gmail.com

2020 METŲ VEIKLOS PLANAS

1. Bendroji dalis

2016 m. reorganizavus VšĮ „Kauno tvirtovės projektai“ atsirado VšĮ „Kauno tvirtovės regioninis parkas“, 2017 m. pavadinimas buvo patikslintas atsižvelgus į tai, jog regioninio parko pavadinimas neatitinka statuso, kurį apibrėžia Valstybės saugomų teritorijų įstatymas ir buvo pakeistas, įstaiga pervadinta į VšĮ Kauno tvirtovės parkas. Įstaigos dalininkais tapo Kauno miesto savivaldybė, Kauno rajono savivaldybė bei asociacija „Kauno tvirtovė“. Vadovaujantis įstaigos įstatais, pagrindiniais įstaigos veiklos tikslais ir toliau išlieka: „Organizuoti ir įgyvendinti Kauno tvirtovės paveldo pritaikymą šiuolaikiniams visuomenės poreikiams, išnaudojant karinio paveldo mokslinį, turistinį ir kultūrinį potencialą, populiarinti Kauno tvirtovės paveldą Lietuvos ir Europos visuomenėse, organizuoti ir teikti viešąsias paslaugas, susijusias su Kauno tvirtovės paveldo objektų pritaikymu visuomenės poreikiams, sukurti Kauno tvirtovės kultūros paveldo objektams naujas visuomenei svarbias funkcijas, siekiant, kad kuo daugiau kultūros paveldo objektų būtų prieinami visuomenei, skatinti turizmo veiklą“. 2020 m. įstaigos veiklos plane nurodytos veiklos neprieštarauja įstaigos įstatuose nurodytoms veiklos sritims.

Nuo 2017 m. patikėjimo teise perėmus valdyti atskirus Kauno tvirtovės objektus ir kompleksinius vienetus – fortus, buvo apibrėžta ir prioritetinė įstaigos veiklos teritorija bei kryptis. Todėl esminiai pokyčiai šių objektų išsaugojime ir panaudojime yra vertinti kaip prioritetiniai įstaigos veiklos kriterijai. Pagal Kauno miesto ir Kauno rajono savivaldybių patikėjimo sutartį, savivaldybės perdavė įstaigai valdyti 69 statinius, kurių didžiąją dalį sudaro Kauno tvirtovės I, II, III, IV, V, VI, Domeikavos fortai, Linkuvos įtvirtinimų sandėliai, Kairiojo bei dešiniojo Nemuno krantų šaudmenų sandėlių kompleksai, Panemunės šaudmenų sandėliai bei tarpinės kareivinės. VšĮ Kauno tvirtovės parkas atlieka šias patikėtinio funkcijas, kurios gali būti pagrindu vertinti įstaigos veiklą: patikėjimo teise valdyti ir naudoti savivaldybių funkcijoms – gyventojų bendrosios kultūros ugdymas ir etnokultūros puoselėjimas; statinių naudojimo priežiūra įstatymų nustatyta tvarka; dalyvavimas rengiant ir įgyvendinant regionų plėtros programas; kraštovaizdžio, nekilnojamojo kultūros vertybių ir savivaldybių įsteigtų saugomų teritorijų tvarkymas ir apsauga, savivaldybių teritorijoje esančių želdynų, želdinių apsauga, tvarkymas ir kūrimas; kūrinių kultūros ir sporto plėtojimas, gyventojų poilsio organizavimas – atlikti.

Atsižvelgiant į tai, jog įstaigos veiklos prioritetas išsaugoti ir panaudoti valdomus tvirtovės objektus ir jų teritorijas, svarbia veikla lieka ir informacijos apie Kauno tvirtovės paveldą kaupimas bei

jo išsaugojimui ir įveiklinimui reikalingos istorinės/architektūrinės/metodologinės medžiagos paieška bei reikalingų tyrimų organizavimu – prioritetą teikiant bendradarbiavimui su atminties institucijomis bei mokslo įstaigomis.

Atsižvelgiant į tai, jog VšĮ Kauno tvirtovės parkas tampa didžiausiu Kauno tvirtovės kompleksto dalies valdytoju ir vystytoju, jis taip pat prisiima atsakomybę atstovauti Kauno tvirtovės paveldą tarptautiniu mastu, teikti rekomendacijas ir pasiūlymus valstybės ir savivaldybės įstaigoms bei kitiems Kauno tvirtovės paveldo valdytojams, dalyvauti tarptautinėse gynybinio paveldo organizacijose, tarptautinių ryšių bei regioninių ir vietos partnerystės skatinime, bei gynybinio paveldo pažinimo ir sklaidos projektinėje veikloje, plėsti Kauno tvirtovės organizacijų ir asmenų, besidominčių Kauno tvirtove, tinklą.

2. Veiklos vertinimo kriterijai

Įstaigos veikla 2020 m. bus vykdoma atsižvelgiant į šiuos Kauno tvirtovės paveldo objektų ir teritorijų tvarkymo principus: **fizinis išsaugojimas, saugumo, prieinamumo visuomenei užtikrinimas ir intensyvus daugiafunkcinis panaudojimas visuomenės reikmėms.**

Veiklos rezultatų poveikis ir pokytis matuojamas atsižvelgus į socialinius ir ekonominius kriterijus bei kiekybinius ir kokybinius rodiklius:

Kriterijus pagal įstaigos veiklos kryptis ir prioritetus	Rodiklio aprašymas	Išraiška	Siekiamas rezultatas
Prižiūrimų teritorijų dydis ir intensyvumas	Nuolatos prižiūrimų teritorijų dydis, atsižvelgiant į bendrą teritorijos dydį	ha	20 ha (iš 200 ha)
	Želdinių priežiūra ir menkaverčių želdynų šalinimas įvairaus sudėtingumo sąlygomis	Kv.m.	20000
	Kitų inžinerinių statinių priežiūra (drenažinės sistemos, grindinys, keliai ir kt.)	Vnt.	20
Išsaugojamų paveldo objektų skaičius	Skaičius objektų /ar patalpų dydis, kuriuose vykdomi jų išsaugojimo darbai – apsaugos techninės priemonės, patalpų valymas, želdinių šalinimas nuo pastatų stogų ir pan.	Vnt./kv. m.	7/1000 kv.m.
Statinių ar atskirtų patalpų pritaikymas panaudojimui	Skaičius (langai, durys, elektros instaliacija ir pan.)	Vnt.	25
Lankytinų vietų skaičius ir prieinamumo įvertinimas (pokytis)	Sukurtos turizmo, laisvalaikio ir pramogų, aktyvaus poilsio infrastruktūros ir produktų skaičiumi.	Vnt.	30

Kauno tvirtovės parko valdomų objektų ir jų teritorijų panaudojimas	Pritrauktų ir vykstančių iniciatyvų, renginių ir kitų veiklų skaičius, lankytojų skaičius	Vnt./lankytojų skaičius	30/7000 (iš jų - 1400 mokamuose)
	Projektinės veiklos ar bendradarbiavimo metu, partnerių ar savanoriškų iniciatyvų sukurtų kultūros produktų skaičius (pvz. ekspozicijos, leidiniai, kūriniai, mažosios architektūros objektai, įrengtos patalpos ir pan.).	Vnt.	5
	Parengtų paraiškų /įgyvendinamų projektų ir tarpinstitucinio/ tarptautinio bendradarbiavimo skaičius.	Vnt.	5/5
Kauno tvirtovės paveldo objektų dokumentacijos rengimas ir stebėseną	Prieš projektiniai paveldo objektų vystymo pasiūlymai, funkcinių zonų planai ir aprašai, parengtos panaudojimo programos ir kt;	Vnt.	5
	parengtų techninių projektų, tvarkybos darbų projektų ar detaliųjų planų /suformuotų sklypų skaičius;	Vnt.	1
	Kauno tvirtovės paveldo objektų stebėseną ir dokumentacijos tvarkymas (statinių skaičius);	Vnt.	62
Įstaigos veiklos ir rezultatų viešinimo ir sklaidos rodikliai.	Straipsnių apie Kauno tvirtovės parko vykdomas veiklas, televizijos reportažų, paminėjimų internetinėje sklaidoje.	Vnt.	15
	Peržiūrų soc. tinkluose ir internetinėje svetainėje skaičius;	Vnt.	20000

3. Turimas įdirbis ir prioritetingi darbai 2020 m.

Lankytojų saugumas. 2017-2018 m. dalinai įgyvendintas saugumo priemonių įrengimo planas: uždengti šuliniai, ventiliacinės angos, pavojingesnėse vietose atsirado saugumo tvorelės ir įspėjamieji ženklai. Tačiau lankytojų **saugumo užtikrinimas** išlieka mūsų veiklos prioritetu. Verta pabrėžti, jog saugumo priemonių įrengimas buvo dalinis, tad, įvertinus esamą situaciją, galima konstatuoti, jog būtina tęsti ir stiprinti šią veiklą, už kurią VšĮ Kauno tvirtovės parkas struktūroje atsakingas Teritorijų tvarkymo ir priežiūros skyrius. Būtina sužymėti visas pavojingiausias vietas (šulinius ir kt.), taip pat atrandami ir išvalomi nauji šuliniai, pralaidos, ventiliacinės angos. Per 2020 m. planuojama apskaičiuoti saugumo priemonių įrengimo kaštus, nustatant saugumo priemonių reikalingumą ir intensyvumą (atsižvelgiant į pavyzdžius kitose Europos tvirtovėse). Pavojų kelia tai, jog daugelis statinių stogų fortuose užpilti žeme ir fasadai pasislepia forto reljefe. Taip pat, fortuose suformuoti statūs šlaitai, fortus perimetru juosia kontrskaprinė siena (6 m. aukščio). Būtina įvertinti galimybę pavojingiesniuose ruožuose aptverti šias vietas miškinėmis tvoromis. Dėl statinių erozijos, sprogdinimų, nuošliaužų ir kt. prižasčių susidariusi

avarinė grėsmė statinių skliautuose, karnizuose ir panašiose vietose kelia pavojų ne tik lankytojams, tačiau ir nekilnojamo kultūros paveldo vertybėms. Taip pat, laisvai galima patekti ir į fortų poternas, tunelius ir kitus statinius.

Įvertinus, kaip šios problemos sprendžiamos panašiuose objektuose kitose šalyse, numatome aiškiai nustatyti tvirtovės objektų lankymo režimą ir riboti lankytojų judėjimą objekte. Priemonė užtikrinanti tokius ribojimus ir saugumo prevencija – aiškiai pažymėti ir įrengti **lankytojų takai**. Lankytojų takai – nuorodomis sužymėti maršrutai tvirtovės objektų teritorijose, kurių schemas skelbiamos įstaigos internetinėje svetainėje, lankstinukuose, informaciniuose stenduose. 2017 - 2018 m. Kauno tvirtovės I, III, IV fortuose įrengti pažintiniai stendai, atsirado ir įspėjamieji ženklai tam tikrose fortų vietose, tačiau lankytojams nebuvo nurodyti aiškūs maršrutai objekte, kuriuo gali jie naudotis. Fortuose lankytojų srautai buvo ribojami ir daugeliu atveju objekto lankymas be gidų, ekskursijų vadovų – draudžiamas. Tačiau, įvertinus patirtį, galime konstatuoti, jog fortų teritorijų neįmanoma visiškai apsaugoti nuo lankymo ar juo labiau visiškai drausti lankytis pavieniams lankytojams. Todėl 2020 m. planuojame nuorodomis pažymėti bazinius lankytojų takus Kauno tvirtovės I, III, IV, V, VIII fortuose ir parengti viešai prieinamas lankymo schemas. Taip pat atnaujinti ir patvirtinti Kauno tvirtovės lankymo taisykles, kuriose būtų aiškiai nurodoma lankytojų atsakomybė, ir, užtikrinant jų saugumą, leisti po objektą vaikščioti tik pažymėtu maršrutu. 2020 m. numatome atnaujinti stendus ir pritaikyti juos lankytojų takams, įrengti laiptus Kauno tvirtovės III, IV, VIII fortuose. Parengti lankytojų takų vystymo veiksmų planą 2021-2022 metams, numatyti reikalingas priemones atsižvelgiant į saugumą bei prieinamumą: dangas, reljefą, vizualinės apžvalgos lauką, mažosios architektūros elementų poreikį – šiukšliadėžes, suoliukus ir kt. Lankytojų takai taps atspirties tašku plėtojant turizmo infrastruktūrą, užtikrinant teritorijų priežiūrą, gerinant paveldo objektų prieinamumą (numatoma siekti papildomo finansavimo, parengti ir suderinti projektinius pasiūlymus su Kultūros paveldo departamentu). Teritorijų tvarkymo ir priežiūros skyriaus atsakomybė – užtikrinti lankytojų takų įrengimą ir nuolatinę priežiūrą.

Statinių priežiūra ir fortų panaudojimas. Nors Kauno miesto ir Kauno rajono savivaldybės 2017–2018 m. patikėjimo teise perleido valdyti 69 tvirtovės objektus – statinius, prie jų integraliai priskiriami fortai kaip kompleksai. 2018 m. dalis Kauno tvirtovės VI-ojo forto statinių buvo gražinti Kauno m. savivaldybei, likusi dalis statinių numatomi gražinti 2020 m. VI-ajame forte jau planuojama atidaryti karo technikos ekspozicija, baigiamas VI-ojo forto restauracijos ir pritaikymo I etapas. Tačiau 2020 m. planuojama perimti valdyti inventorizuotus Kauno tvirtovės VIII-ojo statinius, VIII-osios baterijos sandėlių bei tarpines kareivines Plytinės gatvėje.

Teritorijos priežiūros ir įveiklinamos pagal nustatytas kultūros vertybės apibrėžtos teritorijos ribas, kurios nėra privačiuose sklypuose. Verta pabrėžti, jog tik maža dalis valdomų statinių turi suformuotus sklypus. Taip pat svarbūs ir inžineriniai statiniai esantys už forto ribų – forto drenažinės pralaidos, į kultūros paveldo registrą įtrauktos kelių atkarpos bei kiti neinventorizuoti statiniai, pirmojo pasaulinio karo apkasai, slėptuvės, įtvirtinimų ruožai. Problema – po sovietinės kariuomenės pasitraukimo likę sovietmečio statiniai – sandėliai V-ajame forte (Zuikinės karinis miestelis), statiniai I-ajame forte, ir statinių pamatai kitų objektų teritorijose. Savu ruožtu įstaiga vykdo ir neišlikusių tvirtovės elementų registrą bei konsultuoja ir bendradarbiauja su kitais tvirtovės paveldo objektų valdytojais.

Vis tik prioritetinis įstaigos, kaip patikėtinio, darbas yra **užtikrinti tinkamą turto apskaitą, apsaugą ir priežiūrą, organizuoti šio turto pritaikymą ir panaudojimą visuomenės poreikiams**. Patikėjimo sutartis apibrėžia ir kokioms savivaldybės funkcijoms atlikti šis turtas – statiniai perduoti VŠĮ Kauno tvirtovės parkui.

Kauno tvirtovės, kaip nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, apsauga ir išsaugojimas. Statiniai – Kauno tvirtovės paveldo objektai, kurių, kaip nekilnojamo kultūros paveldo objektų, priežiūrą reglamentuoja ir Nekilnojamo kultūros paveldo apsaugos įstatymas. Daugelį metų statiniai buvo apleisti, nelegaliai naudojami kaip sandėliai, virtę šiukšlynais ir pan. Didžioji dauguma statinių neturi nei durų nei langų. Pradėjus šių statinių priežiūrą, 2017–2019 m. buvo vykdomi statinių valymo darbai nuo šiukšlių bei sovietmečio statybinių atliekų, griauamos neautentiškos pertvarkos, uždengti šuliniai vidinėse patalpose, valomos drenažinės sistemos. Prioritetiniuose objektuose buvo įkurtos buitinės patalpos skirtos Teritorijų tvarkymo ir priežiūros skyriaus veiklai organizuoti bei asociacijos „Kauno tvirtovė“ savanoriams. Įstatytos durys (I, IV, VIII fortai, parako sandėlis Šančiuose), pastatytos krosnelės (I, III, IV, VI, parako sandėlis). 2019 m. pradžioje pradėta kurti Teritorijų tvarkymo ir priežiūros skyriaus bazė sandėliuose esančiuose Lakūnų pl. (statinyje jau buvo vartai, durys, elektros įvadas). Daugelyje perimtų objektų nebuvo nei langų nei durų (išskyrus III fortą, VI fortą, tarpines kareivines Sargėnuose, Šaudmenų sandėlį Lakūnų pl. bei sandėlį Panemunėje, bei dalinai užgrotuotas patalpas II-ojo forto statiniuose). 2019 m. atkurti langai bei durys vienoje Kauno tvirtovės IV-ojo forto kareivinių patalpų, kurioje įkurtas informacinis - pažintinis kambarys bei erdvė bendruomeninėms veikloms. 2020 m. prioritetas – **patalpų valymas ir užsandarinimas**, kuris užtikrintų tinkamą statinių priežiūrą bei saugumą, bei leistų ieškoti tolimesnių galimybių šių statinių panaudojime. Taip pat į statinių priežiūros veiksmų planą numatome įtraukti **želdinių šalinimą nuo statinių stogų** ir apskaičiuoti reikalingas minimalias apsaugos technines priemones (apsauginius stogelius) stabdant tolimesnę statinių fasadų eroziją. 2020 m. numatome įrengti duris Parako sandėlyje Bakanausko g., Komendanto bunkeryje, Linkuvos įtvirtinimų šaudmenų sandėlyje, III-ojo forto šaudmenų sandėlyje. Sutvarkyti jau esamas duris Panemunės sandėlyje, tarpinėse kareivinėse Sargėnuose. Esant galimybei, įrengti grotas II-ojo forto kareivinėse bei užnugario puskaponieriuje, I-ojo forto užnugario puskaponieriuje, medines duris V-ojo forto šaudmenų sandėlyje, IV-ojo forto kareivinėse atkurti autentiškus langų fragmentus bei užgrotuoti kitas patalpas.

2019 m. prioritetiniuose tvirtovės objektuose įvesta elektra (elektros įvadai – I, III, IV, V fortuose) ir atlikta dalinė elektros instaliacija, kuri leidžia efektyviau panaudoti fortus visuomenės reikmėms bei užtikrina sklandesnius tvarkymo ir priežiūros darbus („Maximos“ paramos dėka 2019 m. įvesta elektra bei dalinė instaliacija Parako sandėlyje Šančiuose). Tačiau, taip pat išlieka elektros poreikis ir kituose Kauno tvirtovės parko valdomuose tvirtovės objektuose. 2020 m. numatomi minimalūs elektros instaliacijos darbai I, III, IV fortuose.

Efektyvi teritorijų priežiūra. 2020 m. numatome aiškiai apibrėžti aplinkos tvarkymo intensyvumą. Parengti nuolatos prižiūrimų teritorijų planus, kuriuose būtų efektyviai panaudojama turima technika bei nustatomas būtinos technikos bei įrangos poreikis. Plėtoti Teritorijų tvarkymo ir priežiūros skyriaus bazę Lakūnų pl. Pagal 2020 m. parengtus kompleksinius Kauno tvirtovės priežiūros

ir tvarkymo nuostatus adekvačiai įsivertinti teritorijų priežiūros skyriaus darbo organizavimo tvarką, numatyti reikalingų darbuotojų skaičių ir reikalingas pareigybes bei kvalifikacijas.

Prioritetas: užtikrinti lankytojų takų saugumą, objektų prieinamumą nuolatos, sezono metu, prižiūrint teritorijas, kuriose organizuojami renginiai bei kitos veiklos, atverti vizualinio paveldo objekto matomumą šalinant menkavertę augmeniją nuo statinių ir pan. Nuolat pjaunant žolę nustatytose vizualinio lauko zonose (užtikrinamas dalinis paveldo objekto – vertingųjų savybių matomumas, forto reljefas, pylimai ir pan.). Numatome paruošti didesnius teritorijos priežiūros plotus darbui su traktoriais organizuoti. Bendradarbiauti su miesto ir rajono seniūnijomis, asociacijos “Kauno tvirtovė” ir vietos bendruomenių savanoriais, dalyvauti KMS Užimtumo programoje. Iš viso skaičiuojame, jog Kauno tvirtovės saugomų teritorijų dydis siekia apie 200 ha.

Atliekų tvarkymas. Iššūkiu tampa atliekų savartynais tampančios tvirtovės teritorijos. Nors per pastarąjį dešimtmetį asociacijos “Kauno tvirtovė” bei vietos bendruomenių pastangų dėka įvyko šimtai talkų ir švarinimo akcijų, tačiau tai ir toliau neatbaido nuo noro teršti fortus. 2018 – 2019 m. prie fortų įrengti įvažų užtvartai. 2020 m. numatėme skirti lėšų šiukšlių ir kitų atliekų išvežimui, kurie bus panaudoti bent minimaliai esančių teritorijų priežiūrai. Fortai teršiami ir vietos gyventojų, kyla įtarimas jog į fortų griovius nutiesta gyvenamųjų namų kanalizacija ir pan. Spręstinu klausimu lieka ir tolimesni išminavimo darbai Kauno fortuose. Numatome surinkti visą informaciją apie vykdytus išminavimo darbus pastaraisiais dešimtmečiais. Taip pat susidurime ir su chuliganišku elgesiu: statinių fasadai paišomi, laužomi stendai, niokojamos paveldo vertybės ir kt. Užtikrinant tolimesnį turto saugumą, stebėseną bei paveldo objektų apsaugą numatoma įvertinti galimybes prioritetinguose objektuose – III ir IV fortuose įrengti vaizdo stebėjimo kameras.

Turizmo infrastruktūra. Kaip jau minėta aukščiau 2017 - 2019 m. kai kuriuose Kauno tvirtovės objektuose atsirado pažintiniai stendai, taip pat tvarkytos įvažos (I, III, IV, V, VI, VIII fortai) bei stovėjimo aikštelės (IV fortas). 2020 m. numatyta atnaujinti stendus ir pastatyti naujus pažintinius stendus įrengti bazinius lankytojų takus (žr. aukščiau). KaunasINN bei Kauno rajono turizmo ir verslo centro įgyvendinimo projekto metu numatoma 2020 m. įrengti informacinius stendus apie gynybinio paveldo objektus prie jų prieigų. Taip pat numatoma įrengti nuorodas į fortus (kelio ženklus), įvertinti galimybę autobusų stoteles esančias šalia objektų pervadinti fortų vardais ir pan. Taip pat planuojame toliau vystyti pažintinius takus tarp fortų (2019 m. buvo įrenginėjamas „Žvėrių takas“ tarp III ir IV fortų), 2021-2022 m. numatome parengti takus tarp IV-V forto, Marvelės estakadų – I forto ir pan., per 2020 m. parengiant šių maršrutų projektą.

Turizmo vystymas. Produktai. 2017-2019 m. įstaigos Turizmo ir edukacijų skyrius, bendradarbiaujant su išoriniais gidais parengė ekskursijas ir maršrutus po Kauno tvirtovę, taip pat buvo vykdomos edukacinės programos bei vasaros stovyklos. Kauno tvirtovės gidų kursų metu buvo įtraukti istorikai, gidai ir kiti asmenys, kurie aktyviai įsitraukė į turizmo vystymą Kauno tvirtovėje. Pavyzdžiui, 2019 m. įvykusių mokamų ekskursijų metu dalyvių skaičius siekė 890, o edukacijų – 1565. Bendrai nemokamuose renginiuose, žygiuose, ekskursijose ir kt. (66 iniciatyvos) sudalyvavusių asmenų skaičius – 13350. Palyginus 2017 m. bendras lankytojų skaičius siekė 2500, o 2018 m. – 5450. Vertinant potencialą ir įgyvendinus sisteminę lankytojų takų schemą, šiais ir kitais artimiausiais metais prognozuojame ženkliai didėjančius lankytojų srautus Kauno tvirtovėje. Būtina sukurti tikslią

ekspozicijų koncepciją, toliau vystyti paveldo festivalį „Baterija“ (kurio metu būtų viešinamas Kauno tvirtovės patalpų panaudojimo potencialas). Todėl, kaip jau minėta aukščiau, 2020 m. prioritetas – lankytojų takai ir visi kiti šalia to išsidėstantys reikalingi turizmo produktai (informaciniai stendai, lankytojų takų schemos, žemėlapiai ir kt.). Taip pat 2020 m. atnaujinama internetinė svetainė (www.kaunotvirtove.lt). Plečiamas išorinių gidų tinklas. Teikiamas prioritetas – Kaunas – Europos kultūros sostinė 2022 metams. Numatome parengti ekskursijas bei kitus turizmo įrankius užsienio kalbomis.

Prioritetai: Kauno tvirtovės III ir IV fortai bei maršrutas „Kauno tvirtovės pjūvis“, kurie galėtų integruotis į gynybinio paveldo kelią Lietuvoje. Bendradarbiaujant su turizmo bei marketingo organizacija „Forte Cultura“, planuojame atgaivinti kultūros kelią – „Baltic fort route“, taip pat plėtoti didesnę bendradarbiavimą su vietos partneriais (IX forto muziejus, VII fortas, Vytauto didžiojo karo muziejus, Kauno miesto muziejus Pilies skyrius).

Projektinė veikla. 2017-2019 m. įgyvendinti įvairūs projektai, kurių dauguma buvo dalinai finansuoti Lietuvos kultūros tarybos bei Kultūros paveldo departamento. Prioritetas buvo teikiamas įveiklinimo veikloms – meniniams – edukaciniams projektams, festivaliams, viešinimo ir sklaidos programoms, ekspozicijų kūrimui bei turizmo vystymui, kurių įgyvendimo metu Kauno tvirtovės parkas sukūrė tarpšritinį ir tarpinstitucinį bendradarbiavimą, įtraukė bendruomenės, vietos kūrėjus, dalyvius iš užsienio, sustiprino renginių infrastruktūrą, paveldo prieinamumą ir Kauno tvirtovės paveldo atpažįstamumą, taip pat sustiprino techninę bazę, pritaikė patalpas ir erdves renginiams, parodoms, edukacijos ir kitoms laisvalaikio ir pramogų organizavimo funkcijoms. 2020 m. pateikia paraišką LKT srityje Architektūra, kurios metu siūloma įgyvendinti mažosios architektūros dirbtuves „Fortai – Parkai“, taip pat planuojame teikti paraiškas Kultūros paveldo departamentui.

2019 m. buvo rengiamos regioninio bendradarbiavimo paraiškos kartu su Boyen tvirtove (Lenkija), Kalininigrado fortai (Rusija), taip pat planuojame bendras projektines veiklas su Daugavgrivas tvirtovės (Latvija), Daugpilio tvirtovė (Latvija). 2019 m. pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su Nacionaliniu Jūrų muziejumi (Nerijos fortas, Klaipėda). Nuo 2017 m. aktyviai dalyvaujama EFFORTS (Europos tvirtovių ir įtvirtintų vietovių federacija) veikloje, 2020-2022 m. partnerystėje su „Kaunas – Europos kultūros sostinė 2022“ įgyvendinsime projektą „Kaunas – Europos tvirtovė 2022“, stiprinant vietos ir regioninį bendradarbiavimą gynybinio paveldo srityje. Kartu su EFFORTS 2020 m. numatome dalyvauti rengiant paraišką Kūrybiškos Europos programoje, plėtojant tarptautinį bendradarbiavimą gynybinio paveldo vystyme (gerosios patirtys, metodologija, įveiklinimas), taip pat konsultuojantis rengiant integruotą gamtotvarkos ir paveldotvarkos programą – veiksmų planą Kauno tvirtovei (LIFE programa). Numatomas dalyvavimas EEA-Norway Grants programoje „Kultūros prieinamumo plėtojimas ir kultūrinio švietimo stiprinimas“, bendradarbiaujant su Vestforld (Norvegija) apskritimi. 2020 – 2021 m. Kauno tvirtovės parkas, kaip vienas iš partnerių dalyvauja Actors of Urban Change programoje (kurios metu rengiama Kauno tvirtovės VIII-ojo forto vizija). 2020 m. pradžioje, kaip partneriai kartu su VšĮ „Kūrybos biuras“ dalyvavome rengiant paraišką Aktyvių piliečių fondui projekta „Aktyvus tvaraus paveldo ir bendruomenių pilietiškumas“. Taip pat, kaip partneriai, dalyvavome teikiant paraišką Europos piliečiams (Europe for Citizens) paprogramėje (Europos Atmintis) European Remembrance kartu su Estijos paveldo asociacija.

Pasiruošimas ES Regioninės plėtros programoms, kurios prasidės nuo 2021m. (kultūrinio ir gamtinio paveldo apsaugos ir vystymo prioritetuose). 2020 m. prioritetas: inicijuoti ir parengti Kauno tvirtovės III forto (Kauno raj.) ir IV forto (Kauno m.) sklypų ribų planus. 2018 m. parengti III ir IV forto užnugario kareivinių fasadų tvarkybos darbų projektai, tačiau šiems projektams trūksta techninio projekto išbaigtumo (reikalingi inžineriniai tinklai, sanitariniai mazgai, vidaus patalpų pritaikymo projektas). Čia svarbi **aiški patalpų panaudojimo funkcija**, kuri 2020 m. turi būti aiškiai numatyta. Taip pat atliktas siūlomų funkcijų ir paskirčių socialinio ir ekonominio naudingumo įvertinimas. Sėkmingas šios stadijos įgyvendinimas užtikrintų investicinio projekto tikslingumą ir tęstinumą.

Rengti ir vykdyti Kauno tvirtovės parko patikėjimo teise valdomų tvirtovės statinių panaudojimo programas, taip pat ruošti ir rengti jiems sutvarkyti ir pritaikyti reikalingą dokumentaciją bei vykdyti nuolatinę objektų stebėseną; Kauno m. bendrojo plano sprendinius įgyvendinančių uždavinių vykdymas; Kauno tvirtovės pritaikymą visuomenės poreikiams įgyvendinančių projektų rengimas; objektų tvarkymo planų rengimas ir derinimas; kultūros paveldo objektų tvarkymo metodikos, tvarkų ir taisyklingo proceso užtikrinimas ir suderinimas su gamtosauginiais reikalavimais. Kauno tvirtovės parko disponuojamų statinių katalogo sudarymas ir pildymas (panaudojimo galimybės, esama būklė). Tarptautinis bendradarbiavimas ir partnerysčių plėtra gynybinio paveldo vystymo srityje.

Panaudojimas. Apibendrinant 2017–2019 m. fortų ir kitų statinių įveiklinimas buvo organizuojamas vadovaujantis Kauno tvirtovės vystymo koncepcija. Kauno tvirtovės parkui perėmus objektus 2017 m. tik viename forte buvo vykdoma veikla (sporto ir laisvalaikio organizavimas V-ojo forto teritorijoje, sporto klubas „Legionas“), taip pat parengtas ir pradėtas įgyvendinti VI-ojo forto pritaikymas karinės technikos ekspozicijai. Buvo vykdomos savanoriškos ir visuomeninės veiklos, organizuojami renginiai bei talkos asociacijos „Kauno tvirtovė“ įgulų (I, III, IV, V, VI, VIII fortuose). III ir Domeikavos forto erdvėse jau buvo organizuojamas bendruomeninės šventės. 2017 – 2019 m. dalinai užtikrinus saugumą ir atvėrus erdves fortuose suaktyvėjo ir įveiklinimo darbai. Vien 2019 m. į Kauno tvirtovės objektus buvo pritrauktos 69 iniciatyvos. Vėl Kauno tvirtovės parko pastangomis įveiklinami ir kiti objektai: I-ajame forte vyksta edukacijos su žirgais, III - kuriasi Lietuvos kariuomenės uniformų muziejus, vietos „Šaunašos“ bendruomenės centras, IV - vyksta ekskursijos tvirtovės požemiuose bei galima susipažinti su forto maketu (turistinis info pažintinis kambarys su ekspozicija), veikia vietos savanoriška įgula, centrinėje poternoje organizuojami renginiai, spektakliai, parodos. Fortą atranda ir kūrybinės industrijos. 2019 m. taip pat vykdytos Rokų bendruomenės edukacinės veiklos. V - teritorijoje laisvalaikio ir pramogų organizavimo veiklas vykdo sporto klubas Legionas, VI - Vytauto Didžiojo karo muziejus atvers karinės technikos ekspoziciją, VIII - teritorijoje vystoma edukacinė miesto daržininkystė (2019 m. iniciatyva „Šilainių sodai“ ir vyksta kultūriniai renginiai forto slėnyje bei požeminėse kareivinėse vasaros metu), buvusiam šaudmenų sandėlyje Aukštuosiuose Šančiuose kuriama kultūros erdvė „Parakas“. 2020 m. planuojamas aktyvus Narsiečių bendruomenės ir savanoriškos įgulos įsitraukimas įveiklinant Kauno tvirtovės II-ojo forto kareivines. 2020 m. numatome aiškiai nustatyti atskirų Kauno tvirtovės parko administruojamų statinių bei jų patalpų ilgalaikės ir trumpalaikės nuomos tvarką, kuri leistų plėtoti panaudojimą ir pritraukti naudotojų bei investuotojų bei aiškiai apibrėžti atsakomybes. Patalpos ir funkcinės zonos būtų pristatomos viešai – skelbiami kvietimai siūlomos trumpalaikėms ir ilgalaikėms veikloms.

Funkcinės zonos. 2020 m. numatome parengti funkcinių zonų planus, kurie detalizuotų tam tikrų teritorijų potencialą tolimesniam jų vystyme. Taip pat apibrėžtų teritorijų priežiūros ir tvarkybos darbų tikslumą bei efektyvumą. Prioritetas teikiamas tam, kad teritorijos įgautų laisvalaikio ir pramogų organizavimo funkcijas. Norint pritraukti daugiau Kauno tvirtovės naudotojų svarbu funkcinių zonų planavime aiškiai apibrėžti ir nurodyti kokioms veikloms atskirų fortų teritorijos yra galimos ir leistinos. 2017-2019 m. renginių gausa parodė potencialą toliau vystyti laisvalaikio ir pramogų organizavimo infrastruktūrą Kauno tvirtovės objektuose.

Viešojo ir privataus sektoriaus partnerystė: kūrybinga paveldo vystymo ekonomika – įtraukti vietos bendruomenės ir kūrėjus integraliai kviečiant tiek smulkų, tiek vidutinį verslą investuoti ir pritaikyti statinius ir teritorijas: laisvalaikio ir pramogų organizavimo, edukacijų, kultūrinių renginių, maitinimo ir apgyvendimo paslaugų (stovyklavietės, kempingai), miesto daržininkystės ir ūkininkystės, amatų ir sporto vystymo srityse bei kitose veiklose, kurios neprieštarautų ir nekenktų Kauno tvirtovės paveldo vertybėms. 2020 m. numatomi spręsti šie iššūkiai, trukdantys tolimesniam tvirtovės vystymui ir pritaikymui: nesuformuoti sklypai (komplikacijos dėl valstybinių miškų paveldo teritorijose, nepatikslintų duomenų dėl nekilnojamo kultūros paveldo teritorijų ribų planų), taip pat NATURA2000 buveinių apsaugai svarbių teritorijų – Kauno fortuose esančių teriologinių draustinių ir juose esančių šikšnosparnių žiemaviečių klausimas.

5. Įstaigos struktūra ir darbo organizavimas

2020 m. įstaigos darbas organizuojamas atsižvelgiant į tris pagrindines veiklos kryptis:

1. Kauno tvirtovės paveldo objektų priežiūra ir tvarkybos priemonių organizavimas (8 darbuotojai, 7 et.)
2. Kauno tvirtovės paveldo objektų dokumentacija, stebėseną ir projektų rengimas (4 darbuotojai, 2 et.)
3. Kauno tvirtovės paveldo objektų įveiklinimas ir viešinimas (4 darbuotojai, 2.25 et.)
4. Administracija (3 darbuotojai, 2.25 et.)

2020 m. planuojame peržiūrėti įstaigos struktūrą ir vidinę darbo organizavimo tvarką. Prioritetas: sustiprinti projektų rengimo ir koordinavimo kryptį, kurios prioritetas – Kauno tvirtovės objektų panaudojimo programų įgyvendinimas. Taip pat sustiprinti vidinę kontrolę, stebėseną, kuri atitiktų šiame veiklos plane nurodytus prioritetus bei vertinimo kriterijus. Siekiant efektyvesnio tvirtovės priežiūros ir tvarkymo bei pritaikymo ir panaudojimo darbų atlikimo, numatome aiškiau reglamentuoti kaip turi būti diferencijuojamos užduotys ir ištekliai, nustatomi aiškūs prioritetai ir kriterijai rengiant ir įgyvendinant tolimesnės Kauno tvirtovės objektų išsaugojimo ir panaudojimo programas, taip pat ieškant papildomo projektinio finansavimo, rengiant investicinius ir infrastruktūrinius projektus. Kauno tvirtovės išsaugojimo ir įveiklinimo įgyvendinimo rezultatų apskaitą ir stebėseną vykdyti parengtu Interaktyviu Kauno tvirtovės objektų žemėlapiu įrankiu.

Direktorius pavaduotojas
laikiniai einantis direktoriaus pareigas

Egidijus Bagdonas